

Dáša Porubčanová: Pedagogická diagnostika v edukačnej teórii a praxi. Týn nad Vltavou: Nová Forma, 2019. 182 s. ISBN 978-80-7612-137-9.

Medzi frekventované pojmy súčasnej pedagogiky sa oprávnené zaradiť aj pojem *diagnostika* (z gr. *diagnosis* - rozpoznávať, určovať na základe poznania). Niet pochybností o tom, že obsah tohto pojmu je sui generis polysémantický a interdisciplinárny, čo dokladá tiež skutočnosť, že funkčne sa uplatňuje nielen v pedagogike, resp. v psychológii, ale tiež v medicíne, či dokonca v oblasti niektorých technických vied.

V posudzovanom texte - ako na to poukazuje aj autorka - je *diagnostika* vnímaná „z uhla edukačnej praxe, postavenej na vedeckej teórii“. Interpretačne dominantným spôsobom je celá problematika *diagnostiky* nasmerovaná na osobnosť učiteľa, ktorý je v predloženej texte prezentovaný ako „alfa i omega“ všetkej pedagogickej diagnostiky, t. j. „rozpoznávania“ žiakov v edukačnom procese, „rozpoznávania“ sociálnej klímy v triede, „rozpoznávania“ možností aj limitov spolupráce učiteľa s rodičmi... atď.

Text - ako to učebnica predpokladá - je funkčne členený na desať (problémovo koherentných) kapitol. Každá z kapitol zahŕňa minimálne štyri a viac podkapitol, čo garantuje ich didaktickú prehľadnosť a názornosť. Na ilustráciu možno uviesť už druhú kapitolu, ktorá má názov: *Klasifikácia prístupov pedagogickej diagnostiky*. Jej jednotlivé podkapitoly sú zamerané na: charakteristiku a druhy diagnózy, typy diagnóz v edukačnej praxi, oblasti pedagogickej diagnostiky ako vedy, špeciálne didaktické diagnostiky a pod. Takto prehľadne a funkčne sú vnútorne štruktúrované aj ďalšie kapitoly.

Za osobitne prínosnú považujem tretiu kapitolu, ktorej leitmotívom je miesto a význam učiteľa v procese pedagogickej diagnostiky. Autorka tu na interpretačne „skromnom“ priestore precízne a presvedčivo vymedzila: status učiteľa, kompetencie učiteľa, problematiku sebareflexie i autoregulácie učiteľa. Podobný charakter má aj šiesta kapitola, ktorú možno považovať za symbolické jadro celej učebnice, lebo je v nej analyzovaná a interpretovaná samotná *diagnostika* žiaka v edukačnom procese. Autorka sa tu na veľmi dobrej úrovni zmocnila problematiky *poznávania* osobnosti žiaka v edukačnom procese, presvedčivo zdôvodnila význam individuálnych prístupov v *poznávaní* žiaka, pričom poukázala aj na nezastupiteľný význam aplikácie psychologických metód v diagnostikovaní žiakov. Inovovaným spôsobom tu predstavila aj *diagnostiku* nežiaducich prejavov správania žiaka. Akiste nie náhodou práca vyústila do kapitoly, ktorá implikuje *diagnostiku* rodinného prostredia. Obrazne možno konštatovať, že práve v tejto kapitole sa - akoby - „hermeneutický kruh“ uzatvára.

Autorka, opierajúca sa o - vskutku - reprezentatívnu vzorku interpretačnej literatúry (napríklad práce J. Bajtoša, P. Gavoru, E. Petláka, J.

Prúchu, I. Tureka, P. Vajcika, M. Zelinu a ďalších), nielen „spropagovala“, ale tiež na základe ich tvorivého (a aplikatívneho) použitia, prehĺbila aktuálnu úroveň pedagogického poznania v tejto oblasti. Na viacerých príkladoch (a zároveň vo viacerých prílohách) zrozumiteľným spôsobom prezentuje, *osvetľuje* a tým aj širšej verejnosti *sprístupňuje* všetky podstatné metódy pedagogickej diagnostiky. Z tohto hľadiska plní posudzovaný text učebnice svoju funkciu nielen vo vzťahu k študentom a pedagógom učiteľských študijných programov, ale môže byť cennou pomôckou aj pre rodičov a vôbec všetkých čitateľov, ktorý sa zaujímajú o problematiku výchovy a vzdelávania z pedagogického, psychologického i filozoficko - axiologického aspektu.

Učebnica je napísaná primeraným vedecko-didaktickým štýlom a spĺňa všetky ideové, obsahové i formálne kritéria, ktoré sú kladené na tento druh odborných prác.

Rudolf Dupkala
FHPV Žilinská Univerzita,
Žilina